

## ما و اربعین حسینی (ع)

### امیر طبرانی

السَّلَامُ عَلَى وَلِيِّ اللَّهِ وَحَبِيبِهِ السَّلَامُ عَلَى خَلِيلِ اللَّهِ وَنَجِيِّهِ السَّلَامُ عَلَى صَفِيِّ اللَّهِ وَابْنِ صَفِيَّةِ السَّلَامُ عَلَى الْحُسَيْنِ الْمَظْلُومِ الشَّهِيدِ  
باردگر بیستم ماه صفر از راه رسید و نه تنها شیعیان، که هم آزادخواهان جهان در رثای سرور آزادگان جهان با یاد آن حماسه بزرگ تاریخ به سوگ نشستند.

از جمله توصیه‌هایی که به شیعیان شده است خواندن متن زیارت‌هایی همچون زیارت عاشورا، وارث، زیارت جامعه کبیره و نیز زیارت اربعین است که در روزهای پایانی ماه صفر به خواندن آن توصیه شده است و از جمله آداب عزاداری سید الشهدا (ع) به شمار می‌رود.

تاکید فراوان در میان متون شیعیه بر خواندن ادعیه و زیارت‌نامه‌هایی همچون زیارت اربعین، بدان جهت صورت گرفته است که این متون منبعی اساسی برای ترویج پایه‌های اساسی مذهب و اعتقادات شیعه و نیز طریقه و روشی برای بیان اهداف قیام و حرکت ائمه اطهار (ع) به ویژه قیام سالار شهیدان است.

شیعه برای به یاد داشتن اهداف اباعبدالله (ع) و برای آن که هیچ گاه از آن مسیر الهی بیرون نرود نیاز به ارتباط دائمی با آن حضرت دارد و یکی از راه‌های حفظ این ارتباط همین زیارت‌نامه‌ها و سایر ادعیه است.

زیارت اربعین نیز ابتدا با سلام به حضرت امام حسین (ع) شروع می‌شود. در این سلام‌های پنج گانه حضرت را با القابی همچون ولی، صفی، حبیب، خلیل و... توصیف می‌کند. بعد از سلام و بیان ویژگی‌های آن حضرت و پدرش، فرد به تبیین رابطه خویش با حسین و راه حسین می‌پردازد و در برابر خداوند گواهی می‌دهد که او تنها خواننده این سطور نیست. خواننده زیارت نامه به جایگاه و مقام حسین و میراث الهی که به او و پدر گرامی اش عطا شده است شهادت می‌دهد تا مشخص شود که این عشق و علاقه یک ارتباط عاطفی صرف نیست، بلکه برخاسته از عمقی اعتقادی و بر پایه مبانی و اصول قرار دارد.

در پی این توصیفات، متن به سراغ توصیف و تبیین حرکت امام می‌رود و برای خواننده روشن می‌سازد که آن روند چگونه و با چه اهدافی شکل گرفت. در زیارت اربعین در باره هدف امام (ع) می‌خوانیم: لِسْتَنْفِذَ عِبَادَكَ مِنَ الْجَهَالَةِ وَ خَيْرَةِ الضَّلَالَةِ. هدف حسین از حرکت به سوی کوفه بیرون کشیدن بندگان خدا از جهالت و ظلمت گمراهی بود. امام حسین خود در سخنانی در تبیین هدف خویش چنین می‌فرمایند:

«إِنِّي لَمْ أَخْرَجْ أَشْرًا وَلَا يَطْرًا وَلَا مُقْسِدًا وَلَا ظَالِمًا وَإِنَّمَا خَرَجْتُ لَطَلَبِ الْأَصْلَاحِ فِي أُمَّةٍ جَدِي، أَرِيدُ أَنْ أَمُرَ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهِيَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَسِيرَ بِسَبِيلَةِ جَدِّي وَأَبِي عَلَيَّ بْنِ أَبِيطَالِبٍ»؛ یعنی: «من از روی خود خواهی و خوشگذرانی و یا برای فساد و ستمگری قیام نکردم، من فقط برای اصلاح در امت جدم از وطن خارج شدم. می‌خواهم امر به معروف و نهی از منکر کنم و به سیره و روش جدم و پدرم علی بن ابیطالب عمل کنم».

اما در روند حوادث تغییراتی رخ داد و آنان که حسین را به یاری طلبیده بودند بر عهد خویش باقی نماندند و دنیا فریشان داد و آخرت خویش به بهایی اندک به دنیا فروختند. آنها گروهي بودند که به گفته زیارت اربعین: وَقَدْ تَوَازَرَّ عَلَيْهِمْ مِنْ غَرَّتِ الدُّنْيَا وَ يَاخُ حَظَّهُ بِالْأَزْدَلِ الْأَذْنَى؛

علیه آن حضرت همدست شدند و چنان شدند که کسانی که دنیا فریشان داد:

و شَرِي آخِرَتُهُ بِالْثَمَنِ الْأَوْكُسِ وَ تَقَطَّرَسَ وَ تَرَدَّى فِي هَوَاهُ  
با تکبر و تبختر آخرت خویش به بهای پست و ناچیزی فروختند  
زیارت نامه در ادامه مشخصات و ویژگی‌های دشمنان حسین و نیز کسانی که با وی خلف وعده کردند را برمی‌شمارد: آنها کسانی بودند که از اهل نفاق و شقاق و از کسانی که بار سنگین گناه بر دوش دارند تبعیت می‌کردند.

بعد از آن زیارت نامه به موضع گیری در مقابل این گروه عهد شکنان و یاری دهندگان ظلم می‌پردازد. متن به ما می‌آموزد که میان خوب و بد، زیبایی و زشتی، حق و ناحق خندقی است و تو یا در این سوی خندق با خدا و رسول و علی و حسینی و یا در آن سوی با کاروان شرک و ظلم و معاویه و یزید و عمر سعد و شمر و خولی. و تو در زیارت اربعین همچون سایر متون نمی‌توانی هم با او سرکنی و هم با این. و بنابراین با این رویکردی که می‌خوانی و لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ و لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَكَ و لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً سَمِعَتْ بِذَلِكَ فَرَضِيَتْ بِهِ. نه تنها کسانی که حسین را کشتند بلکه آنهایی که در این راه با آنها همراهی کردند و همچنین کسانی که ماجرا را شنیدند و در قلبشان یا در عملشان با آن احساس رضایت کردند همه را لعن و نفرین می‌کنی و از خدا عذاب و لعنتشان را می‌خواهی.

در ادامه متن، بار دیگر وظایف ایجابی پیروان حسین (ع) را یادآور می‌شود. جملائی که برگرفته و مشابه زیارت عاشورا و زیارت وارث است. شیعه حسین (ع) شهادت می‌دهد به این که به بازگشت و حاکمیت حق اعتقاد دارد آن هم نه تنها با زبان بلکه توأم با قلب و زبان، با عمل خویش و یاری حق و پیروی از راه و روش حسین (ع):

وَيَايَاكُمْ مُؤَفِّقٍ بِشَرَايِعِ دِينِي وَ خَوَاتِيمِ عَمَلِي وَ قَلْبِي لِقَلْبِكُمْ سَلَمٌ،  
به بازگشتتان یقین دارم با قوانین دینم و عواقب کردارم و دلم تسلیم دل شماست

وَأَمْرِي لِأَتْرَكُمْ مُنِيعٌ وَ نُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّى يَأْذَنَ اللَّهُ لَكُمْ،  
و کارم پیرو کار شما است و یاریم برایتان آماده است تا آن که خدا در ظهورتان اجازه دهد

فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَامِعٌ عَدُوُّكُمْ هَسْ بِأَسْمَائِمِ نَهْ بِأَدَشْمَانِ شَمَا.